

Bilag til beretn. ang. De Forenede Nationers 15. plenarforsamling.

ministerråd, bør naturligvis indgå i komiteens arbejdsstof sammen med andre tidligere fremlagte forslag af lignende karakter.

Samtidig må arbejdet med mere begrænsede nedrustningsforslag fortsættes med energi.

Et af de spørgsmål, som synes at være nærmest ved sin løsning, er forslaget om forbud mod kernevåbenforsøg. De forhandlende parter i Genève synes at have en fælles interesse i at gøre en ende på disse forsøg — en interesse, der er af så stor betydning for dem, at énstemmig vedtagelse af teksten til en aftale måske ikke er langt borte. Vi må indtrængende tilskynde de forhandlende parter til at nå frem til en sådan aftale. Selv om det er rigtigt, at en aftale om standsning af kernevåbenforsøg ikke i sig selv ville løse alle problemer, ville den dog betyde et væsentligt skridt fremad. Ført ud i livet på en tilfredsstillende måde ville en sådan aftale give os praktisk erfaring af værdi for forhandlinger om andre sider af nedrustningsspørgsmålet. Den kendsgerning, at i næsten to år har hverken Sovjetunionen eller De Forenede Stater eller Storbritannien udført forsøg med kernevåben, giver os grund til at tro, at vore forhåbninger i denne henseende bygger på realiteter. Det siger sig selv, at en aftale mellem visse lande bør udvides til at omfatte alle.

En anden mulighed for begrænsede nedrustningsforanstaltninger er tanken om en kontrolleret indstilling af produktionen af spaltelige stoffer til militære formål, en tanke, som De Forenede Staters præsident forelagde.

Der er endnu et område, hvor drøftelser om delvis nedrustning kan være både realistiske og nyttige. Jeg tænker på muligheden af at tilvejebringe et internationalt inspektions- og kontrolmaskineri. Gensidige aftaler af denne art behøver ikke at være ledsaget af aftaler om egentlige nedrustningsforanstaltninger. Inspektionen ville have en værdi i sig selv ved at give os en forestilling om funktionerne og effektiviteten af et inspektions- og kontrolapparat. Den ville bidrage til udvikling af kontrolmetoder og således bane vejen for mere omfattende aftaler i fremtiden. I et historisk perspektiv kan sådanne inspektionsaftaler ses som gradvise skridt henimod den åbne verden,

som den danske videnskabsmand, professor Niels Bohr gik ind for i 1950 i sit åbne brev til De Forenede Nationer. Professor Bohr påpegede dengang, at fuldstændig og gensidig åbenhed med hensyn til alle videnskabelige og teknologiske opdagelser af betydning for landenes militære styrke er en forudsætning for fredens bevarelse. Denne åbenhed må også være en nødvendig betingelse for gennemførelsen af total nedrustning. Det er derfor af afgørende betydning, at rigtigheden af denne antagelse bliver sat på en realistisk prøve.

Vi hørte sidste uge den amerikanske præsidents forslag til et internationalt apparat for rustningsinspektion under De Forenede Nationer, et apparat, som skulle kunne træde i virksomhed efter anmodning fra et land, som måtte ønske at gøre sine forsvarsforanstaltningers fredelige natur klar for alverden. Dette forslag er yderst interessant og bør efter vor mening have en høj prioritet i alle nedrustningsdrøftelser. Forslagets betydning ligger ikke blot i, at det bringer De Forenede Nationer ind i centrum af inspektionsspørgsmålet, men også deri, at det tager sigte på at afværge faren for, at en krig bryder ud som følge af fejlberøgninger.

Hele spørgsmålet om international inspektion er blevet nøje overvejet af den danske regering. På linje med de tanker, som blev udtrykt for nogle dage siden i denne forsamling af den canadiske premierminister, er vi af den opfattelse, at det ville være et frugtbart supplement til det førnævnte fakultative inspektionssystem, hvis både Øst og Vest med det samme kunne stille bestemte dele af deres nationale territorium af betragtelig og nogenlunde ligelig geografisk udstrækning og strategisk betydning til rådighed for fri og gensidig inspektion. Inden for rammerne af vore egne begrænsede muligheder ville vi gerne bringe et praktisk bidrag i denne henseende for at give et godt eksempel og for at vise den vej, vore tanker bevæger sig. Som et sådant bidrag ville min regering være rede til at overveje at lukke op for Grønlands enorme område for inspektion som led i en gensidig og afbalanceret inspektionsordning. Det er vort håb, at dette tilbud kan være det første skridt henimod udviklingen af et inter-